

νομία της κοινωνίας απέναντι στο κράτος. Ο φαύλος κύκλος της κηδεμονίας του συνδικαλισμού ή της κηδεμονίας των κομμάτων από τους συνδικαλιστές αντιστρατεύεται τη λειτουργία της δημοκρατίας.

Η εξέλιξη στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού πρέπει να αποτελεί δίδαγμα. Για το Λένιν το κόμμα αποτελείτο από συνειδητοποιημένα και εκπαιδευμένα στελέχη που είχαν υπόψη τους τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης και όχι από ετερόκλητα στοιχεία που απέβλεπαν μόνο στις μεταρρυθμίσεις του σήμερα. Το κόμμα έπρεπε λοιπόν να επιδιώκει με κάθε τρόπο να αποκτήσει τον καθοδηγητικό ρόλο στα συνδικάτα. Τα συνδικάτα για τη λενινιστική θεωρία ήταν εκτελεστικά όργανα κυριαρχούμενα από το κόμμα, ήταν "ιμάντες μεταφοράς" της πολιτικής των ηγετών του κόμματος.

Στο πνεύμα της λενινιστικής θεωρίας το κομμουνιστικό κόμμα κατάργησε τις αυτόνομες εκπροσωπήσεις κοινωνικών ομάδων και τάξεων με τον ισχυρισμό ότι μόνο κόμμα και κράτος αποτελούν τους νομιμοποιημένους εκπροσώπους όλου του πληθυσμού. Κατάργησε έτσι και όλες τις κοινωνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων υπάρχουν αιτήματα είναι δυνατόν να εκφραστούν, να γίνουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να λυθούν συμβιβαστικά. Η πολιτική πρωτοβουλία περιήλθε ολοκληρωτικά στο κόμμα και στο κράτος. Η "κοινωνία των πολιτών", τα μη οργανωμένα στον κομματικο-κρατικό μηχανισμό άτομα και οι συλλογικές εκπροσωπήσεις τους αποκλείστηκαν από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η πάγια αντίδραση στη μονοπώληση της εξουσίας είναι είτε η ολοκληρωτική αδιαφορία όσων δεν έχουν δυνατότητα συμμετοχής είτε η καθολική αμφισβήτηση του συστήματος. Και τα δύο φαινόμενα πήραν τόσο έντονες διαστάσεις που παράλυσαν το σύστημα

- θ. Το συνδικαλιστικό κίνημα δεν μπορεί να προασπίσει τα συμφέροντα των εργαζομένων εάν δεν προσαρμόσει τις κατευθύνσεις και τις λειτουργίες του στη σημερινή δομή της κοινωνίας, στη δια-

μορφούμενη λειτουργία της διεθνούς οικονομίας και στη διάταξη των δυνάμεων και των κέντρων λήψης των αποφάσεων του ταξικού αντιπάλου ή κοινωνικού εταίρου, του κεφαλαίου. Το εργατικό κίνημα παραμένει περιχαρακωμένο και συγκεντρωτικά οργανωμένο στο εθνικό επίπεδο. Δεν έχει ακόμη αντιληφθεί πως τα κέντρα λήψης αποφάσεων του κεφαλαίου είναι πλέον και θεσμικά τοποθετημένα σε υπερεθνικό επίπεδο. Δεν υποψιάζεται εάν τον δυναμισμό που θα του προσδώσει η αποκέντρωση της δομής και η μεταφορά της έμφασης στα περιφερειακά οργανωτικά επίπεδα. Δεν έχει συνειδητοποιήσει πως οι εξελίξεις προσδιορίζονται αποφασιστικά και από την διασύνδεση και επικοινωνία των διεθνικών με τα περιφερειακά κέντρα με παράλληλη μείωση της δύναμης και της σημασίας των εθνικών. Πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός πως το εργατικό κίνημα, και ιδιαίτερα το ελληνικό, δεν έχει προσαρμοστεί στην ιδέα πως είναι όλο και πιο δύσκολο να ασκηθεί μιά πραγματικά προοδευτική πολιτική σε εθνική κλίμακα.

Σήμερα οι εξελίξεις είναι ραγδαίες. Μοιάζει να μην είναι πια μακριά η στιγμή που θα υπάρχουν ενιαία ευρωπαϊκά πολιτικά προγράμματα, μιά Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ένα ευρωπαϊκό νόμισμα. Και από τις προοδευτικές ευρωπαϊκές δυνάμεις εξαρτάται το εάν θα υπάρξει και ουσιαστικό Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τότε όσα συνδικαλιστικά κινήματα παραμένουν περιχαρακωμένα στα εθνικά τους σύνορα δεν θα έχουν καμιά δυνατότητα παρέμβασης. Αλλά "τότε" θα είναι αργά για να αποκτήσουν την ευρωπαϊκή τους διάσταση. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση θα έχει συντελεστεί ερήμην τους. Η Κοινωνική Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων, που αποτελεί μιά σημαντική νίκη των δυνάμεων της εργασίας ενάντια στις πολιτικές δυνάμεις της συντήρησης και του νεοφιλελευθερισμού, θα έχει μείνει γι' αυτό κενό γράμμα που θα είναι αδύνατον να προασπίσει τα ειδικά συμφέροντα των εργαζομένων

της χώρας. Παράλληλα, θα έχουν χαθεί και οι - όχι μόνο χρηματοδοτικές - ευκαιρίες που παρέχουν τα προγράμματα δράσης της Επιτροπής των Ε.Κ. για την προσαρμογή των εργαζομένων και των συνδικάτων στους στομείς της απασχόλησης, των εργασιακών σχέσεων, των κοινωνικών υποθέσεων και της κατάρτισης.

Σήμερα το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα βρίσκεται σε κρίση. Κρίση που στοιχειοθετείται από την απομαζικοποίησή του και από την μείωση της κοινωνικής του αξιοπιστίας και νομιμοποίησης. Κρίση που οφείλεται στον τρόπο λειτουργίας του, στον υψηλό βαθμό κομματικοποίησης του και στον συντεχνιακό χαρακτήρα πολλών εκδηλώσεών του. Κρίση που το έχει οδηγήσει σε ενδοστρέφεια, με αποτέλεσμα να παραμένει σχεδόν "ανυποφίαστο" για τις διεθνείς εξελίξεις, να μη συμμετέχει αλλά και να μην αφουγκράζεται τους διεθνείς προβληματισμούς για το νέο ρόλο που έχει ο ίδιος ο συνδικαλισμός να παίζει στη σύγχρονη κοινωνία. Κρίση που επιτείνεται από την παγκόσμια ιδεολογική αμφισβήτηση.

Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει να υπερβεί αυτή την κρίση. Και καλείται να το κάνει κάτω από αντίξοες συνθήκες. Συνθήκες που καθορίζονται από την ευρύτερη και βαθύτατη κρίση της κοινωνίας και της οικονομίας μας. Συνθήκες που επιδεινώνονται από την επίθεση που δέχεται ο κόσμος της εργασίας από την νεοφιλελεύθερη αντίληψη της κυβέρνησης αλλά και από την αδυναμία της να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της χώρας.

Πρέπει να σπάσει ο φαύλος κύκλος της κομματικοποίησης και του συντεχνιασμού. Την ευθύνη φέρουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Τα πρώτα δεν αρκεί να τηρήσουν κριτική στάση απέναντι στα συντεχνιακά αιτήματα και να αποκαλύπτουν την ιδιο-